

מסורת הש"ס

(א) פסחים יב, (ב) לעיל ט:
 לקמן מה. פסא, (ג) פסחים
 יב, (ד) פסחים יז: [נקמן]
 (ה) "עמ"ש חוס'
 (ו) חוס' חמ: ד"ה [שזו],
 (ז) ג"א אחד, (ח) "עמ"ש
 חוס' לקמן מה: ד"ה אחד,
 (ט) "עמ"ש חוס' שם,
 (י) סדר מנחות [ענין]
 (יא) לעיל לד, (יב) ג"ז שם,
 (יג) [לעיל לו], (יד) דרדרים
 (טו), (יז) "בש"ס [לרין], (יח)
 דהיבת ענן מיוסרת וכן
 ליתא עננימ'.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מכירין וכו'
אלא ככל שאר צדיקות
שאינן אלא:

מזוסף רש"י

להזמה לבגדו הכי נח מחזמז: רבי
יוסי אומר כו'. טעמיה קאמר
 בצריכתא בגמרר [ע"ז:]: **מכירים אדם**
אוסר. את ההרעו שמא נכרי הוא.
 חו אינה מן החקירות של הזמה
 אלף (א) כל שר דדיקות אינו אלף
 להכחיס שמא לא יאמר דכרי חיבור
 ותבטל עדותם והוא ודס פטורין
 אלב מן החקירות של הזמה אי אה:
 מולא יותר משבעה דלמחר' בגמי' [שס:]
העובד ע"ו. אם מעדין בך שואלין
 את מי עדד פערז או מרקוליס:
במה עבר. למרקוליס בשמיטתו או
 בהשתחוה: **ענוק'י סאניס**. שהיו
 מעידים עליו שהרגו תחת סאנה
 וידכן מן זכאי תאלה וז עוקליס סכין
 או דקין. עוקן וז הפרי מקוס
 חיבורו לאילין: **חקירות אמר אחד**
איני יודע עדותן בטלה. דשע
 חקירות מקרף אי נפק לן וזביעין
 בטולה שמהל יכול להזימן דזומה
 כמיכה בזה ויזין דלמר איני יודע
 אי אמה יכול להזימו בצותה חקירה
 וכיון דאי אפשר לקיים בה מלות
 הזמה בלאו העד בטלה של העדות
 ואפילו מן מלה עדים נעשין
 וזומנין עד שזימו כולן דלאמרינן
 במס' מכות (דף ה:): מניין שאפילו
 הן מלה למלמד לומר עדים': **דיקות**.

אפילו אמרו כולם אין לנו יודעין מלות
כל עדותן בטלה שבגמרא הוא וכן פשוט
שואל יום (של) שלשים מחדש שעבר
האז עמי איינש: נמאלד דבריים מ
בפירקא דלעיל (דף לז:). אמר אהר
אמר בפירקא דלעיל (דף לז:). דעד לא
היושבים לפני הדיינים ש לי ללמד עליו
עונה הא לזכות עונה: מעבירין אוס
מודווגין. ביום ראשון לאחר שהעבירו
איש לעמו: המורה. אהמול אומר א
נמאלד הלילה וזות אני המחייב ומחייב
שנים עשר מחייבין ואחד עשר מוזין.
אומר אני ידע יוספיו הדיינים דהא לא
שנים. אם נמחלקו השנים שהוסיפו זה
עד שבעים ואחד: עד שיראה אחד מן הכ
המחייבין דהו לכו שלשים ושבע מחיי
בין והא דמן הכי משום לינשא מפה
חקירות: ודרשם וחקרם. משמע עמי
כמי דברים: וצריך העוד ע"ז כמי
השופטים היטב והנה עד שקר קר]

היו בודקין פרק חמישי סנהדרין

אָפּן. אַסידראַ דמטניטין דסליק מיניא קאָ
אחר שאימו עליהן^ט היו זודקין אותן: **בשבע**
ליין להו מקראי: **באיוה שבע**. של יוצל:
באיוה שנה. של **שבע**: **בנמה בחדש**. בעשרים או בעשרים

והחמשה: באיזה יום של שבוע. אעפ"כ
שנאמרו בכך וכך בחודש אעפ"כ
שואלין להן באיזה יום בשבוע היה
לפני שכל השבע הללו באות להביא
לילי. והמה ושמא יאמר חשבון
הלחימה ואין מעלין על יום חשבון
לחודש אם היו אלו עממין אותו
היום במקום אחר וכששואלין אותו
באיזה יום והם אומרים ביום פלוני
מזכירים עדי הומה להזימם: באיזו

שענה של יום שמה אין עדים
לכל היום ויש עדים להזימן
בזאת מקום. שזו היא
המנועלה להוציא את כל החקירות
ואפילו שנים אומרים
בזמן שמבחישיין זה
ואחד אומר בשלישייה

וזה אינו יודע בעיבור עדותן במילה^(א) אחד קיימת^(ב) אחד אומר אומר קיימת אחד או חמה במזרח ובהשבע אם נמצאו דבריהם מן עליו זכות או^(ג) אחד אמר אחד מן התלמי

העובד ע"ו. אם מעדין בך שאלין אותם מי עבד פטור או מרקולים: למרקוליס בשמיטה או בשמחיה: **נזקלי סאניס**. שהיו ממעידים עליו שהרגו מחמת תפלה ויבדקו בן זכאי תפלה זו עוקליה גסין ואו דקיין. עוקן זנב הפרי מקום חיצוניו לליל: **קירוס אמר אחד**

חובה^א מעו בדבר שני
ואם לאו עומדים למ
עשר מחייבין ואחד ע
ואחד אומר איני יודע
איני יודע יוסיפו הדיין
וששה מזכין ושלושים
וחמשה מזכין^ב דנין א
גמ' מנא הני מילי
היטב ואומר^ה והוגדר ל

אֲפִילוֹ אֲמָרוּ כֹּלֵם אֵין אֲנוּ יוֹדְעִין מָלוֹת הַזֶּמֶה רָאוּהִי נִתְחַקֵּים בְּהָן דְּלֵין
כָּל עֵדוּתָן בְּטֵלָה שְׁבִגְמָרָה הוּא וְהֵן פְּטוּרִין: שׁוֹה יוֹדַע עֲצִיבוֹרו שֶׁל חוֹד
שֶׁהוּא יוֹם (שָׁל) שְׁלָשִׁים מַחֲשֵׁה שְׁעָבֵר הִיָּה: אֶחָד אֲזֹמֵר בְּשָׁמִי שֶׁ
הֵאָר טַעֵי אִינִישׁ: נִמְאָלוּ דְּבִרֵּיהֶם מְכוּוּנִים. וּמַעֲמָה לְרִצִּיב לִישָׁא
בְּפִירְקָא לְעֵלִיל (דף ע"ג): אֶחָד מֵהֶם יֵאָדָּם יֵשׁ לִי לְלַמֵּד עֲלֵיו
בְּפִירְקָא לְעֵלִיל (דף ע"ג): דַּעַד אֶחָד לֹא יַעֲנֶה בְּנֶפֶשׁ בֶּין לְחוֹבוֹת
הַיְּהוּדִים לְפָנֵי הַדִּינִים יֵשׁ לִי לְלַמֵּד עֲלֵיו חוֹבָה מִשְׁמַחֲקִין אוֹתוֹ כְּדִלְמָרְךָ
עוֹנֶה הֵאָ לְחוֹבוֹת עוֹנֶה: מַעֲבִירִין אוֹתוֹ לְמַחֵר. מַעֲבִירִין אֵת הַדִּין
מִגִּזְרֵי הַדִּין לְמַחֵר שֶׁהַעֲבִירוֹ לְדוֹן מִמָּקוֹם הַשִּׁיבָה הִיָּה
לְעִנְיָנוּ: הַמּוֹכֵה. אֲתַמּוֹל אֲזֹמֵר אֲנִי הוּא הַמּוֹכֵה אֲתַמּוֹל וְעַדִּי
מִנְאָלוּ הַלֵּילָה זְכוֹת אֲנִי הַמַּחֲבִיב מֵחַבִּיב אֲנִי בְּמַקּוֹמִי: הַמִּלְמֵל. אֲתַמּוֹל
שָׁמַיִם עַשֵׂר מַחֲיִיבִין וְאֶחָד עַשֵׂר מוֹזִין. וְהַטִּיבִית ע"פ אֶחָד לְרַעֲה לְרַעֲה דְמִי
לְאֲזֹמֵר אֲנִי יוֹדַע יוֹסִיפוֹ הַדִּינִים דְּהָאִי דְּלִמֵּר אֲנִי יוֹדַע כְּנֹאֵן לְדִיתִי לְרַעֲה
אֵם נִתְחַלְקוּ הַשִּׁנִּים שְׁהוֹסִיפוֹ זֶה לְכָאֵן זֶה לְכָאֵן דְּלִמֵּר לְכָאֵן דְּלִמֵּר הַטִּיבִי
עַד שְׁבָעִים וְאֶחָד: עַד שִׁירָאֵה אֶחָד מִן הַמַּחֲיִיבִין אֵם דְּבִרֵּי הַמּוֹזִין. דְּלִיכָא
הַמַּחֲיִיבִין דְּהוּוּ לְהוּ שְׁלָשִׁים וּשְׁבָעָה מַחֲיִיבִין וְאִיכָא הַטִּיבִי לְרַעֲה ע"פ שֶׁ
הַחֲחוּבָה וְהָא דְמִנָּן הִכִּי מִשּׁוֹם לִישָׁנָה מַעֲלִילָא דְּלִיכָא לְחוֹבוֹת אֵם מַהֲדֵר וְהַטִּיב
עַד שְׁבָעִים וְאֶחָד. מִשְׁמַע יִפֵּה יִפֵּה (יִפֵּה) שָׁאֵלָה לֹא מַשְׁכֵּחַ
הַמַּחֲיִיבִין (דְּבִרֵּי אֵין) וְכִיּוֹדֵה הַעוֹבֵד ע"ז כְּמִי [שֶׁסִּי] וְדִשְׁתָּ הֵיטֵב אֵם תֵּרִי ד
הַשּׁוֹפְטִים יִתְּנוּ וְהֵנָּה עַד שֶׁקֶר הָעַד [שֶׁסִּי] מִזְהִירֵךְ הַכְּמוֹב לְדִרוֹשׁ
דִּין אֵלּוּ כְּבִגֵּד אֵלּוּ. הִיכָא דְנִתְחַלְקוּ בְּדִין. שְׁלָשִׁים וּשְׁבָעָה מַחֲיִיבִין וְשְׁלָשִׁים וּמַחֲשֵׁה מוֹזִין. וְקִי"ל (ל)

ששבהמש חמה במזרח. צפ"ק לפסחים (דף י"ג: פ"ד כ"ו)
נמי ניכול ומשני שית יומא די קרנא קאי וקסה
נמי לכאדי דלמרא המס לר' יהודה אדם טועה
וחאי עשה ומשהו ותלינן טעות בשניהם א"כ א' אומר דה' וא' אומר

ב'ז' אומאי עדותן צטילה נימא האי
דקאמר ה' סוף ה' והאי דקאמר
ו' תחלת ו' ומעשה כי הוה צפנא
דשית והאי טעה פלגא שעתא
קמיה והאי טעי פלגא לאחוריה ו"ל
דהא דקאמר דשית יומא ז' קרנתא
קאי לעטין צין תחלת ו' לז' היינו
דוקא לעטין חמץ דלכל מסור אזל
עדות מסורה לזרזין:

בין חקירות לבדיקות
 יי יודע עדותן כטילה בדיקות אחד אומר איני יודע
 אני יודע עדותן כימות יאחד חקירות ואחד בדיקות
 זה עדותן כטילה ^א אחד אומר בשנים כחדש
 יחדש עדותן כימות ^א יחדש יודע כיחורבן של ידע

של חדש¹⁰ אומר בשלשה ואחד אומר בחמשה
וומר בשתי שעות ואחד אומר בשלש שעות עדותן
שלש ואחד אומר בחמש עדותן במילה רבי יהודה
בחמש ואחד אומר בשבע עדותן במילה שבתמש
במערב יאח"כ מכניסין את השני ובודקין אותו
ונים פותחין בזכות¹¹ אמר אחד מן העדים יש לי ללמד
התלמידים יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו
יש לי ללמד עליו זכות מעלין אותו ומושיבין

יורד משם כל היום כולו אם יש ממש בדבריו
אומר יש לי ללמד על עצמי זכות שומעין לו ובלבד
מצאו לו זכות פטרוהו ואם לאו מעבירין^ט אותו למחר
ממעטין ממאכל ולא היו שותין יין כל היום ונושאין
זחרת משכימין ובאין לב"ד המזכה אומר אני מזכה
המחייב אומר אני מחייב ומחייב אני במקומי
זכות אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד

טופרי הדיינים מזכירין אותו אם מצאו לו זכות פטרוהו:
 פ' שנים עשר מזכין ואחד עשר מחייבין זכאי שנים
 ר' מזכין ואפילו אחד עשר מזכין ואחד עשר מחייבין
 ואפילו עשרים ושנים מזכין או מחייבין ואחד אומר
 וכמה מוסיפין שנים שנים עד שבעים ואחד שלשים
 חמשה מחייבין זכאי שלשים וששה מחייבין ושלשים
 כנגד אלו עד שיראה אחד מן המחייבין דברי המזכין:
 מר רב יהודה דאמר קרא ודרשת וחקרת ושאלת
 ושמעת ודרשת הימב ואומר ודרשו השופטים הימב
 ואימא

מה תלוייה אלא בחקירות לומר עמנו הייתם באותה שעה במקום אחד.
זה שאמר בשנים יודע שהחדש שעבר מלא היה יום ראשון של חדש
כו'. דטעי איניש זהכי: רבי יהודה אומר עדותן קיימת. דכולי
ליתין בדבר: פותחין לזכות. אי לא קטולת לא תדחול כדאמרן
זוה מסתקין אוסו. וכ"ס אם היה בא ללמד עליו חובה. וטעמא
דין לחובה משום דמחייב כנוגע בעדות: אמר אחד מן הסלמדיים.
[דף קד.] דע דאחד לא יענה בפסל למות [במדהכל לה] למות הוא דלינו
גזל למחר משום הלנת דין כדאמרין בפירקא דלעיל (סז): היו
מזדווגין בצמיהן או בשוק ונוסאין ונותנין בדבר: כל הלילה. איש
זוכה אינו על כרחו שאינו יכול לחזור בו והמחייב אומר אם לא
חובה אם מלא לי הלילה זכות מלמד זכות אבל המלמד זכות כו':
הלכך יוסיפן הדיינין. אפילו ועשרים ושנים מוזכין או מחייבין ואחד
דין דתיי נפשות לא לזכות ולא לחובה בפחות מעשרים וששלה: שנים
ללא לטובה ע"פ אחד ולא לרעה ע"פ שנים כריך להסיף עוד שנים וכן
בטיה לטובה ע"פ עדש אחד וה"ה אם יראה אחד מן המוזכין את דברי
הא. ובשעת גמר דין הא אוקימנא דלף המלמד זכות יכול לחזור וללמד
דינא בפירקא דלעיל (קד ה.). גב' מנא הוי מילי. דעבדין שבע
חקירה אלא עד דכתב היטב בזהדיה הא חלתא ובעיר הדחת
ו. ודרשת בלא היטב משמע דרישה מעליא ובעדים וזוממין כתיב ודרשו
עבד את עדים האחרונים המזימין את הראשונים הרי שבע חקירות:

(ב.) אין מטין לחובה על פי אחד, דנין בראיותיהן אלו כנגד אלו עד שיחזור בו אחד מן המחייבין,

עין משפט
גר מצוה

א א מיי' פ"א מהל' עדות
הל' ד סמג עשין קט:
ב ב מיי' פיי"ב מהל'
סנהדרין הל' א:
ג ג מיי' פ"א מהל' עדות

ה'ל' ד:
ד ד ה מיי שם ה'ל':
ה ו מיי שם פ"ב ה'ל':
ו ז מיי שם ה'ל' ג ומג
שם טו ש"ע מ"מ ס' ל'
ספ"ב:
ז ח מיי שם ה'ל' ד טו
ש"ע שם ספ"ו:
ט י מיי שם ה'ל' ה:
כ מ מיי פ"ב מ'ל'
סנהדרין ה'ל' ג:
י ל מיי פ"ב שם ה'ל':
ופ"ה מ'ל' עדות ה'ל':
יא מ מיי פ"י מ'ל'
סנהדרין הלכה ח:
יב ש מיי שם פ"ב ה'ל' ג:
יג ש מיי שם פ"ב ה'ל' ג:
יד פ מיי שם פ"ב ה'ל' ג:
טו ז מיי פ"ט מ'ל'
סנהדרין ה'ל' ג:

יה אור העולם

1. ודרשת וחקרת
ושאלת היטב והנה אמת
נכון הדבר נעשתה
התועבה הזאת בקרבך:
דברים יג טו
2. והגד לך ושמעת
ודרשת היטב והנה אמת
נכון הדבר נעשתה
התועבה הזאת
בישראל: דברים יז ד
3. ודרשו השפטים היטב
והנה עד ששך העד ששך
העדות:

רבינו חננאל

פ"ה היו בודקין אותו בשבע חקירות באיזה שבוע כר מנא הני מילי ואמרין כדכתיב בעיר הנדחת ודרשת וחקרת ושאלת היטב ובעובדי ע"ז כתבי והוגד לך ושמעת ודרשת היטב ובעדים וזוממין כתבי ודרשו השופטים היטב ורי שבע חקירות ואימא בעובד ע"ז שלש ובעיר הנדחת שלש ובעדים וזוממין אחת כמו החשבון שכתב בכל